

A COVID 19 VILÁGJÁRVÁNY HATÁSAI A V4 ORSZÁGAINAK GAZDASÁGÁRA

Ádám KOVÁCS¹ - Tibor ZSIGMOND²

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effects of COVID-19 on the economy. The study focuses on the V4 countries and the economic effects of the epidemic. In particular, we provide a more detailed overview of the effects of the epidemic itself worldwide from the inception to the present state. We outline the emergence, spread, and measures taken of the epidemic worldwide and in the V4s. In our research, we examine the most prominent economic impacts and economic indicators. Furthermore, we also examine the countries of the V4s (Hungary, Slovakia, Poland and the Czech Republic) and analyze the problem separately using the researched secondary data. Our main research area is the development of GDP and unemployment in the V4s in the light of COVID-19. Finally, we draw conclusions and outline the main points and design of our future research along the economic impacts of COVID-19.

KEYWORDS

COVID-19, economy, labor market, trends, V4

BEVEZETŐ

A COVID-19 világgjárvány megjelenése, azaz a SARS-CoV-2 koronavírus okozta hatásokat a kormányok, a kutatók és a nyilvánosság széles körben megfigyelték és kommentálták az utóbbi hónapokban. A pozitívan diagnosztizált esetek gyors növekedése és az ezt követő másodlagos járványszám növekedése számos országban világszerte növelte és növeli a nemzetközi aggodalmakat. A betegség terjedését, annak globális következményei miatt az 1918-as világgjárványhoz hasonlítják. Következésképpen az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a COVID-19 járványt 2020. január 31-én nemzetközi aggodalomra okot adó közegészségügyi sürgős esetté nyilvánította, majd 2020. március 11-én világgjárványnak minősítette. [35]

A COVID-19 globális világgjárvány várhatóan a legmeghatározóbb gazdasági és társadalmi esemény lesz az elmúlt évtizedekben. A COVID-19 hatása várhatóan negatív vagy pozitív hatással lesz az élelmezésre, az oktatásra, a globalizáció kérdéskörére, az egyenlőtlenségre, a demokráciára és az emberi jogokra, az emberi fejlődésre, a szennyezésre és a hulladéokra, a városi és a vidékfejlesztésre, az emberi szegénységre és a kereskedelmi kapcsolatokra. Tokic szerint a világgjárvány felgyorsítja a gazdaság globalizációjának csökkenését, míg mások globális együttműködésre szólítanak fel a közegészségügy és a gazdasági fejlődés, vagy a tudomány területén. Baldwin és Tomiura egyetért abban, hogy a világgjárványt nem szabad félreértelmezni az anti-globalizmus igazolásaként, hanem mindkét oldalt szem előtt kell tartani a túlzott függőség elkerülése érdekében. [3, 33, 36]

¹ Kovács Ádám Mgr, doktorandusz, Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, Komárom, Szlovákia, e-mail: 119725@student.ujs.sk

² Zsigmond Tibor, Mgr., doktorandusz, Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi és Informatikai Kar, Komárom, Szlovákia, e-mail: 119669@student.ujs.sk

A COVID-19 válság megmutatta a pénzügyi piaci szereplőinek, a politikai döntéshozóknak és a nagyközönségnek, hogy a természeti katasztrófák példátlan mértékű közvetlen globális pusztító gazdasági hatásokat okozhatnak.

A továbbiakban a tanulmányunk középpontjában a COVID 19 világjárvány lesz és azt fogjuk elemezni, hogy milyen hatással volt idáig, milyen hatásait tapasztaljuk most és mi várható még a járvány miatt a világgazdaságra nézve. A tanulmányunk alapját tehát a járvány okozta gazdasági hatások adják, de a kutatásunk középpontjában a Visegrádi Csoport országai lesznek és az egyes országokra gyakorolt hatások. Kutatásunk során megvizsgáljuk a legfontosabb hatásokat együttesen, majd külön elemezzük az országokat és a legfontosabb gazdasági mutatókat.

A McKinsey 2020-as szakértői tanulmánya szerint megoldást kell találnunk a vírus megfékezésére, a válság enyhítésére és elkerülésére, illetve a koronavírus-járvány után a gazdaság mihamarabbi helyreállítására. [24, 29]

Amellett, hogy a koronavírus-járvány rengeteg közvetlen aggodalmat szül az emberi életre gyakorolt, nagyon is valós hatásával, komoly félelmek vannak a jelentős gazdasági visszaeséssel kapcsolatban is, ami az újszerű koronavírussal folytatott elnyúló harc eredménye. Az egyes országok gazdaságai már most hatalmas veszteséget könyvelnek el, a munkaerőpiacon egyre több munkavállaló veszti el az állását, vállalkozások mennek csődbe és zárnak be és a jövőre nézve a helyzet nem tűnik megnyugtatónak. [8]

Az európai és amerikai lezárások illetve egyéb intézkedések, hogy szabályozzuk a vírus terjedését, valószínűsíthető, hogy a legnagyobb negyedéves zuhanást fogják eredményezni a gazdaságban 1933 óta. A modern történelemben sosem tapasztalhattunk olyat, hogy az emberek nem járnak dolgozni, egész országok maradnak otthon, és hogy mindannyian tisztas távolságot fogunk tartani egymástól. [8]

TÉMAKÖR BEMUTATÁSA

A világjárvány hatásai globálisan és regionálisan

A koronavírus szinte egyik napról a másikra megváltoztatta a munkaerőpiacot. A globális járvány súlyos hatással volt a gazdaságra és a munkahelyek biztonságára egyaránt. Már most láthatjuk, hogy tartós következményei lesznek és az erőviszonyok a piacon nagymértékben át fognak alakulni. Vannak olyan ágazatok, vállalatok és munkavállalók, akik profitálhatnak a járvány hatásaiból és következményeiből. Több olyan iparág lesz, ahol súlyos károkat fognak szenvedni az egyes szervezetek. Az ezeken a területeken élő emberek elveszítik a munkahelyüket és rendkívüli nehézségekbe ütköznek az új munkahely megtalálásában. [17]

A következőben átnézzük a koronavírus-járvány hatását a világgazdaságra két olyan szemszögből, amik elsődlegesen meghatározzák a válság kimenetelét mindannyiunk számára:

A gazdaságra hatással lesznek a járvány elleni intézkedések is. Ebből következik, hogy a munkanélküliség hatalmas léptekben megnő, bezárnak az üzletek, a vállalatok becsődölnek, a hitelfizetések bedőlnek, a piacot kiszámíthatatlanság fogja jellemezni és a pénzügyi sebezhetőség érződni fog. Az államok próbálnak olyan intézkedéseket meghatározni, hogy azzal el tudják kerülni a sorozatos csődöket, bértámogatásokat nyújtani a bajbajutott dolgozóknak, a pénzügyi rendszert stabilizálni tudják és a kiemelten veszélyeztetett szektorokat tudják támogatni. [7]

A vírus terjedésére adott közegészségügyi válaszokat jelenleg három kategóriába sorolhatjuk:

- Az erős közegészségügyi reakciók sikeresen megállítják a vírus terjedését minden országban 2-3 hónap alatt, és a fizikai távolságtartás szakaszán hamar túl lehet lendülni, ahogy Kína, Tajvan, Dél-Korea és Szingapúr esetében is láthattuk.
- A közegészségügyi intézkedések működnek elsőre, de a fizikai távolságtartás folytatódik további hónapokig, hogy megelőzze a vírus "újjaéledését".

- A közegészségügy sikertelenül kezeli a járványt huzamosabb ideig, amíg az ellenszer elérhetővé nem válik, vagy a csordaimmunitás kialakul.

A másodlagos gazdasági hatásokat és a gazdasági lépéseket is három csoportba oszthatjuk:

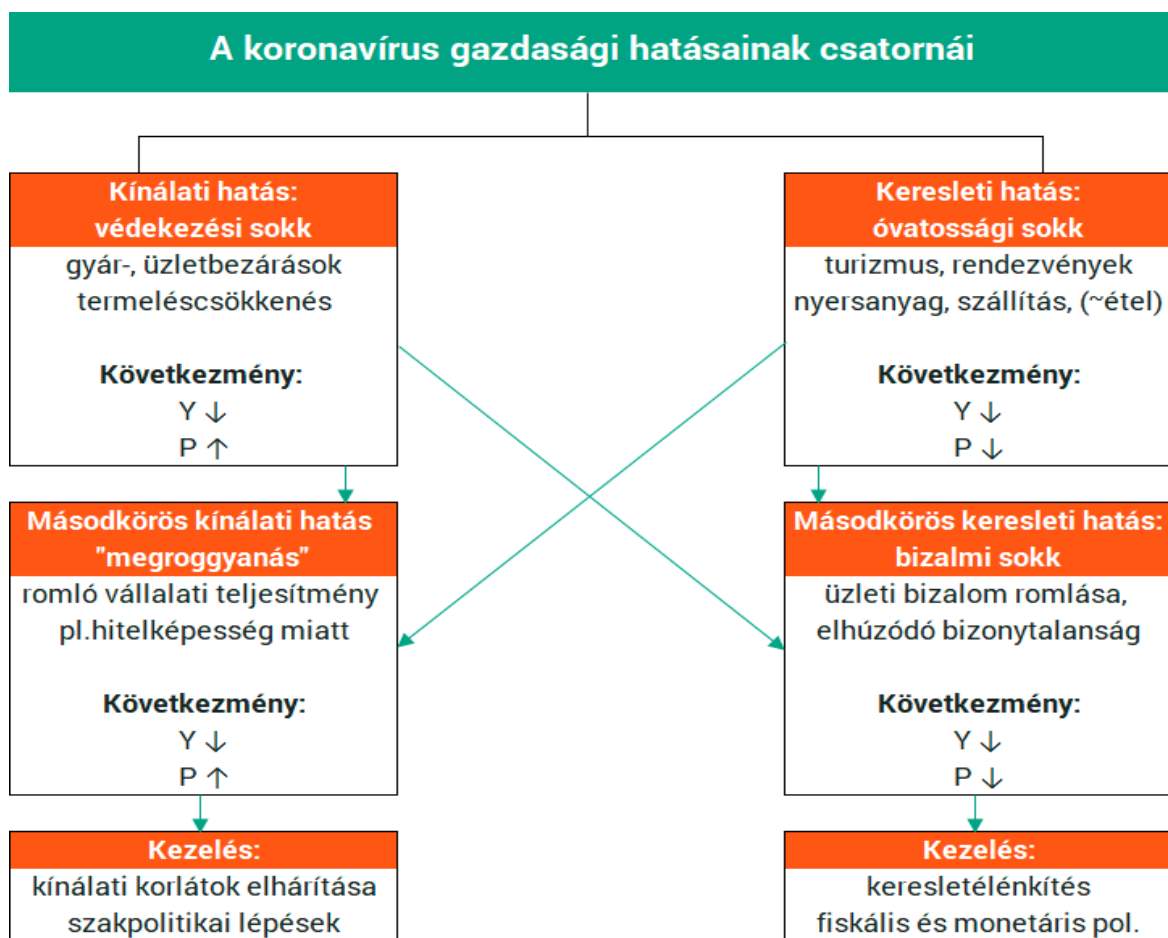
- Nem hatékony: önmegerősítő recesszió, széleskörű csődök és bedőlt hitelek, esetleges pénzügyi válság.
- Részben hatékony: az intézkedések részben visszafogják a gazdasági károkat, a pénzügyi válságot elkerülik, de a magas munkanélküliség és céges csődök elgyengítik a felépülést.
- Nagyon hatékony: határozott intézkedések, amelyek meggátolják a gazdaság sérülését, gyors visszatérés a válság előtti állapotba. [24]

Nézzük, hogy rövid távon milyen hatással lehet az új világjárvány a munkaerőpiacra és az egyes szereplőkre. A legfrissebb jelentések szerint a következő hatások léphetnek fel a piacon:

- Azok az ágazatok, amelyekben jelentős a kereslet, többet fognak igényelni a meglévő munkaerőiktől, és kérdés nélkül új, ideiglenes alkalmazottakat is felvehetnek.
- A drasztikusan alacsony kereslettel küzdő ágazatok elbocsátják a munkavállalókat, növelve ezzel a munkaerő-kizsákmányolás becsapására való hajlamukat.
- A munkaerő-kizsákmányolás kockázatát súlyosbítják az otthon dolgozó munkaügyi végrehajtó ügynökségek és könyvvizsgáló cégek.
- Ahogy a növekvő ágazatok küzdenek a kereslet kielégítése érdekében, várhatóan megnövekszik a hamisított áruk száma, amelyek szorosan kapcsolódnak a munkaerő kizsákmányolásához. [7, 23]

A továbbiakban érdemes szót ejteni az ún. kínálati sokkról. A koronavírus gazdasági hatásai elsősorban nem a betegség közvetlen egészségügyi következményeiből, hanem a vírus terjedésének megakadályozására tett lépésekből fakadnak. A széles körű járvány elkerülése érdekében személyek mozgását és találkozását korlátozó előírások születtek. Az utazási tilalmak, karanténok gyárbezárásokhoz, szolgáltatások leállításához, ellátási nehézségekhez, a globális értékláncok szakadozásához vezetett. Ezt kínálati sokknak hívjuk. A gazdaság teljesítménye (Y) azért esik vissza, mert a termelési folyamat akadályokba ütközik. Az ilyen típusú sokkhatások önmagukban az árak (P) emelkedésével járhatnak, hiszen a változatlan kereslet kevesebb és/vagy magasabb költségszintű kínálattal találkozik. [21]

Az elsődleges kínálati sokk esetében meg kell említeni, hogy a járvány lecsengése után a hatás gyorsan eltűnik és a termelés helyreáll. Sőt, ha a kereslet mindeközben nem sérül, a kiesett termelés egy része pótlódik. Különösen az ipari ágazatokban lehet jellemző ez a kínálati korrekció. [21]

1. ábra: A koronavírus gazdasági hatásainak csatornái [21]

A keresleti sokk értelemszerűen a keresletre hat, a kereslet csökken. A közlekedési szolgáltatások, a turizmus, a vendéglátás, a rendezvényszervezés iránti érdeklődés az emberek óvatossága miatt megcsappan. Ennek következménye a gazdasági aktivitás (Y) visszaesése, az árak (P) csökkenése. Az elsődleges keresleti sokkhoz sorolják még kieső termelés hatására csökkenő keresletet a nyersanyag-piacokon, illetve a szállítási szektorban. [21]

Ezekben az esetekben a gazdaságoknak megvan a maguk eszköztára és a kieső keresletet a fiskális és a monetáris politika eszközeivel próbálják pótolni. A költségvetés többletkiadásokkal és adócsökkentéssel reagálhat, a monetáris politika pedig a kamatok mérséklésével. [21]

A koronavírus-járvány egyszerre okoz kínálati és keresleti sokkot a gazdaságban. A legpozitívabb forgatókönyv szerint a világgazdaság a kínálati és keresleti sokkok enyhe első körös hatásával túllendül a járványon. Azonban ha az ideális helyzettől el kell tekinteni és a járvány elhúzódik, valamint tovább tart a bizonytalanság, akkor az üzleti bizalom romlása a fogyasztási és a beruházási keresletet csökkentheti, ami a gazdasági teljesítmény további, szélesebb körű visszaesését hozhatja magával. A termelési zavarok, a gyenge konjunktúra kikezdi a vállalati gazdálkodás stabilitását, a termelékenység növekedése elakad, a kieső bevételek az eladósodott cégeket a fizetésektelenségig sodorhatják és megszorodhatnak a tömeges elbocsájtások. [21]

A COVID-19 világjárvány gazdasági hatásai a világon és Európában - reakciók, lépések

A témakörünk bemutatásánál először is felvázoljuk azokat az előrejelzéseket a gazdaságokra, amelyet a járvány okozott idáig és a továbbiakban okozhat. A világszintű kitenkintést

követően az európai viszonyokat taglaljuk bővebben, mivel a Visegrádi Csoport országai is Európában vannak, azon belül is az Európai Unió tagjai, ebből kifolyólag hasonló szintű problémával néznek szembe és a megoldást közösen is próbálják megoldani vagy enyhíteni.

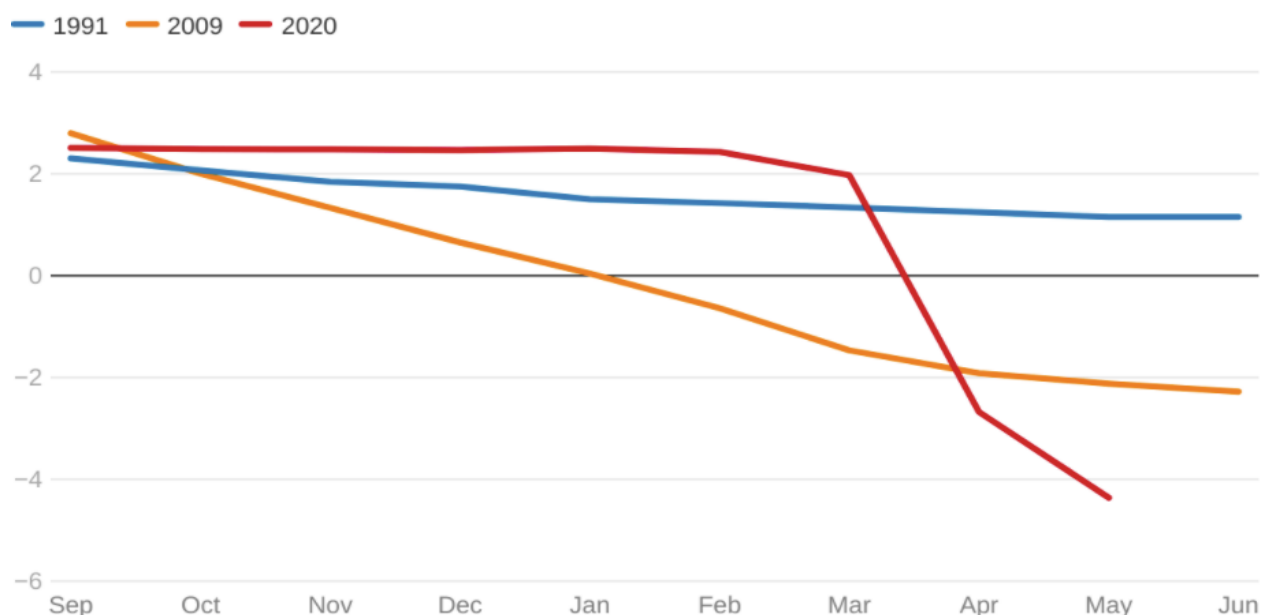
A legegyszerűbb, ha a járvány kitörésétől kezdve végig vesszük melyek azok a hatások és lépések, amelyeket az egyes országok kormányai, hatósági bevezettek.

Az első szakaszban a hatóságok a betegség ellen a fertőzési utak lekövetésével próbálkoztak. Ekkor néhány helyi korlátozó intézkedésen túl különösebben erőteljes fellépést nem láthattunk. A gazdasági hatások elsősorban abból fakadtak, hogy a turizmus, a vendéglátás, a rendezvényszervezés vagy a közlekedési szolgáltatások iránti érdeklődés az emberek óvatossága miatt visszaesett vagy teljesen megszűnt. [28]

Amikor a világ kormányai számára kiderült, hogy a tömeges megbetegedés nem kerülhető el, akkor az első szakaszból a második szakaszába lépett a járvány. A területi és személyes karanténok, a személyek mozgásának korlátozása, a továbbfertőzés lehetőségeinek csökkentése súlyos hatást fejtettek és fejtenek ki a gazdaságra Európa minden országában és globálisan egyaránt. A lépések gyárbezárásokhoz, szolgáltatások leállításához, ellátási nehézségekhez, a globális értékláncok szakadozásához vezettek. Ezek a gazdasági kihívások már a turizmuson kívüli cégeket veszélyeztetnek, messze túlmutatva a közvetlen, súlyos gazdasági hatásokon. [16, 28]

Az elhúzódó bizonytalanság, az üzleti bizalom romlása a fogyasztási és a beruházási keresletet csökkentheti, ami a gazdasági teljesítmény további, szélesebb körű visszaesését hozhatja magával. A termelési zavarok, a gyenge konjunktúra kikezdi a vállalati gazdálkodás stabilitását, a termelékenység növekedése akadozik vagy teljesen eleakad, a kieső bevételek az eladósodott cégeket a fizetéseképtelenségig sodorhatják és további valós veszélyek leselkednek a cégekre.[28]

A COVID-19 okozta recessziók szinte az összes országra kiterjednek és a mostani járvány okozta recessziók az 1990 óta bekövetkezett globális recessziók közül a leggyorsabb és legmeredekebb leminősítést eredményezték, amelyet a következő ábrán meg is figyelhetünk. [23]

2. ábra: A globális GDP-k előrejelzése (%) a recessziók során [32]

Gazdasági hatások a V4 országaira nézve

A V4-es kormányok elég korán hajtották végre az elszigetelési intézkedéseket. Ide tartoznak a határokon átnyúló utazások korlátozása, a polgárok mozgása, iskolák bezárása, nyilvános rendezvények betiltása, kiskereskedelmi üzletek bezárása (a kritikus kivételek kivételével), a termelés korlátozása az iparban és szükség esetén a karantén betartása. Az országok eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a elszigetelési intézkedések korai bevezetése - azon a ponton, amikor csak néhány esetet fedeztek fel - döntő jelentőségű volt a kitörés megszorításában.

A Visegrádi Csoport viszonylatában több elemzést felkutatva több súlyos gazdasági hatást megemlíthetünk. A következőkben főbb pontokban kiemelve teszünk említést a gazdasági hatásokról:

- Munkahelyek százezrei szűnnek meg – mind a 4 ország kormánya több százezer megszűnő munkahelyről nyilatkozik – különböző intézkedésekkel és támogatási csomagokkal próbálják csökkenteni a megszűnő munkahelyek számát [16]
- Óriási veszteségeket szenved a turizmus, a vendéglátás és a hozzájuk kapcsolódó „kiszolgáló” iparágak
- Az építőipar nehéz helyzetbe kerül, csúszhatnak nagy projektek is. A járvány miatti határlezárás miatt munkakiesés, valamint a lassabb áruszállítás miatt építőanyaghiány várható, amelyek miatt elképzelhető, hogy lesznek projektek, építkezések, amiket átmenetileg leállítanak, ez pedig késéseket okozhat több projektnél is.
- Recesszió – GDP visszaesés [4, 5]

A KUTATÁS EREDMÉNYEI

A kelet- közép-európai államok, azaz Lengyelország, Magyarország, Csehország és Szlovákia, a Visegrád-csoport (V4) elnevezésű regionális együttműködési platformba csoportosított országok hasonló időben szembesültek a SARS-CoV-2 járványával. Csehországban március 1-jén elsőként három megerősített koronavírus-esetet jelentettek be, március 4-én kettőt regisztráltak Magyarországon, Lengyelországban ugyan ezen napon egyetlen esetet és március 6-án Szlovákiában is megjelent az első koronavírusos eset.

Ebből kifolyólag a kutatásunkat is ezen járvány hatásai mentén végeztük el és a járvány okozta gazdasági hatásokat vizsgáltuk a V4 országaira nézve szekunder adatokat felhasználva. Először is általánosságban mutajtuk meg a V4-re gyakorolt hatásokat, majd az egyes országokat külön-külön elemezzük a felvázolt problémakör szempontjából.

Magyarország

A KSH közzétett adatai szerint Magyarország bruttó hazai terméke (GDP) az első adatok szerint 13,6 százalékkal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint 13,5 százalékkal csökkent a második negyedévben az előző év azonos időszakához viszonyítva. [20]

A koronavírus-járvány miatt kialakult rendkívüli helyzet hatására a legtöbb nemzetgazdasági ág termelése visszaesett, a szolgáltatások és az ipar egyaránt nagymértékben hozzájárultak a gazdasági teljesítmény alakulásához. [2, 20]

A felvázolt adatok azt mutatják, hogy a Magyarországon tapasztalt visszaesés mértéke kisebb az Európai Unió átlagánál. Az Eurostat becslése alapján a második negyedévben a tagállamok gazdaságai átlagosan 14,4 százalékkal csökkentek, tehát a magyar gazdaság az unió átlagánál ellenállóbbnak bizonyult a válsággal szemben [1, 9]

A Központi Statisztikai Hivatal április végi jelentés [20] szerint márciusban mintegy 56 ezer fő veszítette el az állását, közülük 54 ezren gazdaságilag inaktívvá, 2 ezren pedig munkanél-külivé váltak. [2, 20, 31]

A Magyar Nemzeti Bank 5000 vállalatot bevonva hajtott végre egy kutatást a koronavírussal kapcsolatosan és a sok elhangzott intézkedés mellett azt tartják

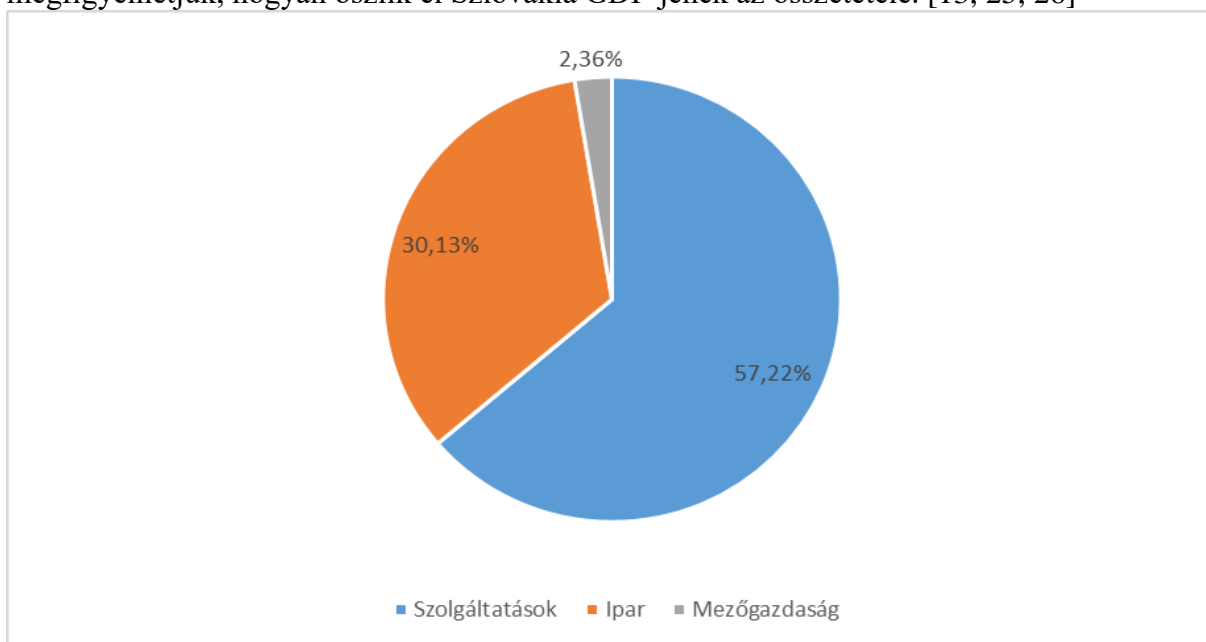
a legfontosabbnak, hogy a likviditás fenntartása ne ütközzön problémákba, miközben a célzott támogatások szerepe is felértékelődik a körükben. [22]

Magyarország a járvány elleni védekezésre – beruházásra, béremelésre, munkahelyek megvédésére és újak teremtésére, eszközbeszerzésre, valamint adókedvezmények nyújtására együttesen a hazai össztermék közel öt százalékát fordítja. [2, 9]

Szlovákia

Szlovákiát, a világ többi országához hasonlóan, a COVID-19 járvány negatívan érintette. A szlovák gazdaság rendkívül magas nyitottsága a külső reálgazdasági szempontból nagy sebezhetőséget, de más sokkokat is okoz, amelynek jelenleg tanúi vagyunk. [25, 26]

Szlovákia gazdasága ahogy említettük nagyon nyitott és az export 2018-ban a GDP 96%-át tette ki, és emellett nagyon függ az autóiipar működésétől. A következő ábrán megfigyelhetjük, hogyan oszlik el Szlovákia GDP-jének az összetétele. [13, 25, 26]

3. ábra: Szlovákia GDP összetétele [13]

Csehország

A cseh gazdaság több mint hat éves növekedése megállt az első negyedévben és a járvány hatásait figyelembe véve további csökkenés várható.

Az első becslés szerint a GDP visszaesését a külkereskedelmi mérleg jelentős romlása és a beruházási aktivitás visszaesése okozta. A háztartások fogyasztása visszafogott volt, míg a gazdaságot az állami fogyasztás ösztönözte.

Marek Rojíček a Cseh Statisztikai Hivatal vezetője az előállt gazdasági helyzetről elmondta, hogy az ipari termelés a tavalyi ciklikus lassulás felé haladt és a dinamika januárban és februárban sem változott nagyban. Március folyamán azonban a koronavírus elterjedése elleni küzdelemre adott válaszként számos vállalat csökkentette a termelést, és több esetben gyakorlatilag le is állította azt. Ezért az autóiiparban a termelés több mint negyedével esett vissza, miközben a legközelebbi alvállalkozók pedig egytizeddel. [6]

A márciusi több mint 15% -os csökkenés a mérnöki tevékenységet, a számítógépek, az elektronikus és optikai eszközök gyártását, valamint az italgéártást is érintette. Az ipar helyzetét később az export negatív fejleményei tükrözték. Egyfelől a márciusi megnövekedett kereslet miatt a termelés kissé növekedett az élelmiszeriparban, valamint a gyógyszeriparban és a papírparban is, azonban az építőipart eddig nem befolyásolta jelentősen. [6]

Általában minden olyan szolgáltatás, amely a turizmushoz köthető Csehországban is jelentősen visszaesett. A teljes negyedévben a szolgáltatások értékesítése 4,3% -kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva, ebből a visszaesés márciusban több mint 10% volt. Tehát a vendéglátás, szállások, éttermek értékesítése a felére csökkent márciusban. Ezzel szemben növekedés jellemezte az információs és kommunikációs tevékenységeket, valamint a futár és postai szolgáltatásokat. [6]

Lengyelország

A lengyel gazdaság az előrejelzések szerint az EU-ban a legkevésbé érintett ország lesz a COVID-19 világjárvány okozta negatív hatások tükrében, annak ellenére, hogy a vírus véget vetett a Lengyelországban folyamatosan zajló gazdasági növekedésnek. [32, 34]

A Világbank Lengyelország gazdaságára szakosodott vezető elemzője szerint Lengyelország fiskális helyzete jobb, mint a régió többi országának és gazdasága ellenállóbb a koronavírus világjárvány hatásaival szemben, ebből kifolyólag középtávon Lengyelország még a válság következményeiből is profitálhat. [32]

Savescu, aki a Világbank elemzőjeként Lengyelországot vizsgálta a jelenlegi pozitív kimenetelt az segítette elő, hogy noha a lengyel gazdaság hasonló kihívásokkal néz szembe, mint a régió többi országa, fiskális helyzete jobb és a diverzifikációnak, valamint a versenyképességnek köszönhetően ellenállóbbnak bizonyul. [32]

Lengyelország azonban az egyetlen olyan EU tag ország, ahol az infláció ebben az évben növekedni fog, de a szakértők szerint maga az infláció kontroll alatt van.

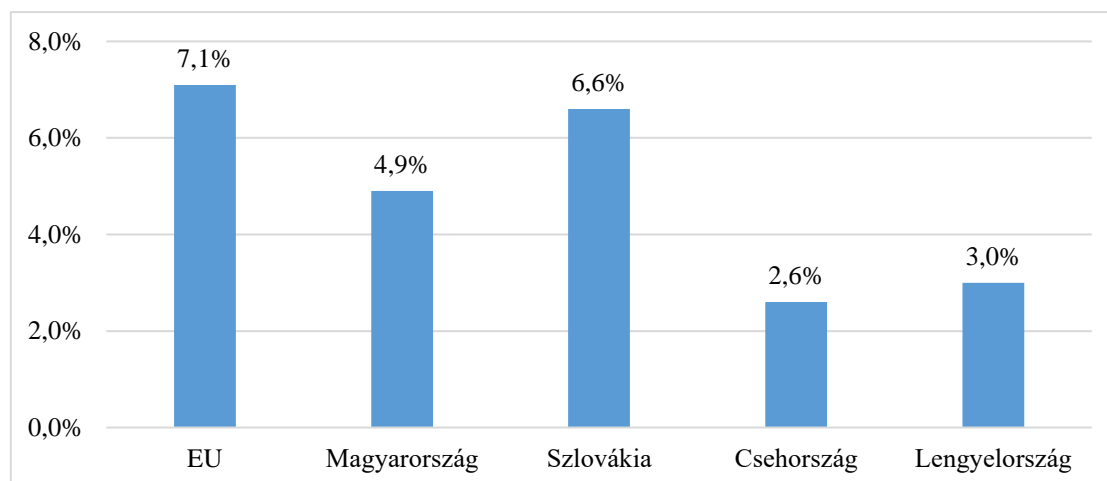
Lengyelország gazdasága azonban nem kerülheti el a koronavírust és a gazdasági hatásait. A kínálat és a kereslet szenvedése, a bizonytalanság a fogyasztók és a befektetők körében, valamint az ország legnagyobb kereskedelmi partnerei közötti recesszióknak negatív hatása van az exportra. [32, 34]

A lengyel gazdaság azonban nem könnyelheti el a biztos sikert, hiszen az idő előrehaladtával, valamint a járvány további alakulása további veszélyt tartogat. Az alacsonyabb belső kereslet és a járvány második hulláma súlyosabb következményekkel járhat a munkaerőpiacra és ezért a válság által leginkább érintett ágazatokban fennáll a tartós munkahely-vesztés kockázata. [32, 34]

A szakértő szerint középtávon Lengyelország profitálhat a globális ellátási láncokon belüli átrendezésekből. A pandémia idején a kereskedelem zavara és bizonyos áruk hiánya miatt az EU és az országok és a vállalkozások, ideértve az EU gyártó cégeit is, át kívánják helyezni a műveleteket más, versenyképes piacokra és jelen esetben az Lengyelország is lehet. [32]

A Visegrádi Négyekre vonatkozó legfontosabb gazdasági hatások

A 3. ábrán láthatjuk az Eurostat legfrisebb jelentése szerint, hogyan alakul a munkanélküliség. Láthatjuk, hogy az Európai Unió átlagos munkanélküliségi szintje 7,1 százalékon helyezkedik el és a V4-ek mindegyik ez alatt az érték alatt van. Szlovákia esetében 6,6 százalék, Magyarország esetében 4,9 százalék, Lengyelországban 3 százalék és Csehországban pedig 2,6 százalékos a jelenlegi munkanélküliség aránya. Mind a 4 ország esetében kijelenthető, hogy a világjárvány után a munkanélküliségi arányok megnövekedtek. [27]

4. ábra: Munkanélküliség változása – 2020 június – saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján [14]

Az 1. táblázatban a GDP növekedés volumenét kutattuk fel szezonális adatok alapján és 4 negyedévet vettünk alapul. A 2019-es év utolsó két negyedévet egészítettük ki a 2020-as év első negyedével és a legfrisebb jelentéseknek köszönhetően már a 2020-as év második negyedévének GDP-re vonatkozó adatai is elérhetőek és feltudtuk használni.

Látható, hogy a 2019-es év utolsó két negyedévében még pozitív értékeket tudtak produkálni a Visegrádi Négyek, viszont a 2020-as évben először is a gazdasági fellendülés is alábbhagyott, majd bekövetkezett egy nem várt katasztrófa – a COVID-19 világjárvány megjelenése és a járvány okozta gazdasági hatások. Láthatjuk, hogy a 2020-as év első negyedévében az Európai Unió növekedése megtorpant és Szlovákia, valamint Csehország gazdasága már ekkor megérezte a csökkenő tendenciát. Magyarország és Lengyelország az első negyedévben még kisebb GDP növekedést tudott elkönyvelni 2 százalékos, illetve 1,7 százalékos növekedéssel. A 2020-as év második negyedéves jelentései már sokkal rosszabbak lettek a várakozásoknak megfelelően a járvány miatt okozta hatások miatt. Az Európai Unió átlagosan több, mint 14 százalékos GDP csökkenést könyvelhet el. Magyarország a 13,5 százalékos csökkentéssel közelít ehhez az átlaghoz. Csehország és Szlovákia GDP-nek alakulása valamivel jobb eredményeket mutat, hiszen Csehország 10,7-es, míg Szlovákia 12,1 százalékos csökkenést jeleztek előre. Lengyelország a Visegrádi Négyek közül kicsit kilóg, hiszen a járvány a lengyel gazdaságot a jelen pillanatig annyira nem viselte meg, mint a többi országét és a 2020-as év második negyedévében nyilvánosságra hozott jelentés alapján a GDP csökkenés 7,9 százalékra tehető.

1. táblázat: A GDP növekedés volumene a V4 országokban

A GDP növekedés volumene (szezonális adatok alapján)	Százalékos változás az előző év azonos negyedéhez képest			
	2019Q3	2019Q4	2020Q1	2020Q2
EU	1,6	1,2	-2,5	-14,1
Magyarország	4,7	4,4	2,0	-13,5
Szlovákia	1,9	2,0	-3,8	-12,1
Lengyelország	4,1	3,5	1,7	-7,9

Csehország	2,3	2,0	-2,0	-10,7
------------	-----	-----	------	-------

Források: Eurostat alapján saját szerkesztés [13, 14]

A 2. táblázatban a szezonális munkanélküliség alakulását figyelhetjük meg 5 időszakra bontva az elmúlt 1 évig visszamenően a V4-ek viszonylatában. A megfigyelt időszak 2019 júniusától terjed egészen a 2020-as év júniusának végéhez a legaktuálisabb Eurostat adatokat felhasználva, valamint a táblázat másik szempontból is megfigyeli a munkanélküliséget az adott időszakban, viszont itt a konkrét személyek számát vizsgátuk meg ezres értékekben kifejezve, hogy hány munkanélkülit tartanak nyilván az adott országban. [18]

Láthatjuk, hogy a mért időszak az EU átlágtól kezdve a V4 országokon át növekvő tendenciát mutat. Az EU átlag 7,1 százalékot mutat és igaz, hogy a V4-ek mindegyik az átlag alatt helyezkedik el – Szlovákia, 6,6 százalék, Magyarország 4,9 százalék, Lengyelország 3 százalék, Csehország 2,6 százalék. Az előrejelzések viszont arra engednek következtetni, hogy ezek az értékek még tovább fognak növekedni és a munkanélküliség növekedni fog. [19, 25]

A százalékos arányok megvizsgálása után ráterünk a munkanélküliek pontos számaira országonként. Csehországban a munkanélküliek száma a koronavírus okozta hatásokkal együtt 139 000 munkanélküli személyre szökött fel, Szlovákiában 181 000 munkanélkülit tartanak nyilván jelen pillanatban, Lengyelországban 520 000 munkanélkülről beszélhetünk és Magyarország esetében is magas a munkanélküliek becsült száma, amely körülbelül 265 000-re tehető.

2. táblázat: Szezonális munkanélküliség alakulása a V4 országaiban (% és munkanélküliek száma ezerben) [14]

	Arány (%)				Személyek száma (ezerben)					
	Jún. 19	Már. 20	Ápr. 20	Máj. 20	Jún. 20	Jún. 19	Már. 20	Ápr. .20	Máj. 20	Jún. 20
EU	6,6	6,5	6,7	7	7,1	14 199	13 808	14 324	14 742	15 023
Csehország	1,8	2,1	2,2	2,4	2,6	98	111	117	126	139
Magyarország	3,4	3,7	4,1	4,8	4,9	161	169	191	222	265
Lengyelország	3,3	2,9	2,9	2,9	3	553	490	492	500	520
Szlovákia	5,8	5,8	6,4	6,5	6,6	157	158	175	179	181

DISZKUSZIÓ ÉS BEFEJEZÉS

A tanulmányunk témakörét mélyebbre hatóan kutatva a rendelkezésre álló szekunder adatokból arra következtethetünk, hogy a Visegrádi Csoport országai is erősen megéreztek, főleg gazdasági szempontból a 2020-as év tavaszán begyűrűző koronavírus járvány okozta hatásokat. A négy ország előzetes jelentései alapján, valamint a legfrisebb publikált és közzé tett adatai szerint a GDP csökkenés jelentős, de a legutóbbi júniusi kimutatás szerint valamelyest mérsékelődött a márciusi előrejelzésekhez képest, viszont ez a folyamat még nem ért véget és a járvány alakulása még nagyban befolyásolhatja az egyes országok gazdaságait. A munkanélküliség kérdéskörében szinten fellelhetőek hasonlóságok, mivel a vizsgált országok mindenyikében már az első hónapokban több 10 ezer munkavállaló vált munkanélkülivé és ahogy haladunk az év vége felé ezek a számok 100 ezres méreteket is mutathatnak, de itt is meg

kell említeni, hogy a járvány alakulása és a kormányok intézkedései ezt nagyban átalakíthatják még.

Összeségében tehát a négy ország hasonló elveken működő gazdaságai miatt fellelhetőek hasonlóságok, mint a járványra való reagálásaiban, mint az egyes intézkedések miatti gazdasági visszaesésekben. A V4-ek közül Lengyelországot lehetne megemlíteni kisebb kivételként, mivel az ország gazdasága annyira nem függött az autóipartól, mint a három másik ország, de egyéb területeken viszont Lengyelország is rosszul teljesített és a felélénkülő járványügyi helyzet a jövőbeli kilátásokat még nagyban átalakíthatja

Annak érdekében, hogy az Unió állampolgárai, vállalkozásai és tagállamai támogatást kapjanak a COVID-19-világjárvány okozta gazdasági visszaesésből való kilábaláshoz, az EU vezetői egy uniós helyreállítási terv kidolgozásáról állapodtak meg. Az uniós vezetők július 21-én megállapodtak a 2021–2027-es időszakra szóló teljes költségvetésről, amelyet 1824 milliárd euróban állapítottak meg. A többéves pénzügyi keretből (MFF) és a Next Generation EU (NGEU) keretében teendő rendkívüli helyreállítási erőfeszítésből álló csomag segíteni fogja az EU-t a COVID-19-világjárvány utáni újjáépítésben, továbbá támogatni fogja a zöld és digitális átállást célzó beruházásokat. [12, 30]

Ezek az eszközök kiegészítik azt a három, összesen 540 milliárd EUR értékű biztonsági hálót, amelyet az EU már korábban létrehozott a munkavállalók, a vállalkozások és az uniós országok támogatására. Ez a pénzügyi keret természetesen a V4 országainak számára is egy lehetőséget nyújthat a gazdaság mielőbbi helyreállításához. [12, 30]

E nyugtalanító kilátások fényében a politikai döntéshozók számára az elsődleges prioritás az egészségügyi válság kezelése és a rövid távú gazdasági károk visszaszorítása. Hosszabb távon a hatóságoknak átfogó reformprogramokat kell végrehajtaniuk a gazdasági növekedés alapvető mozgatórugóinak javítása érdekében, amikor a válság megszűnik. [15]

A COVID-19 járvány kitörése számos vállalkozást kényszerített bezárásra, ami a legtöbb iparágban példátlanul megszakította a kereskedelmet. A kiskereskedők és a márkák sok rövid távú kihívással néztek és néznek szembe, például az egészséggel és biztonsággal, az ellátási láncsal, a munkaerővel, a cash flow-val, a fogyasztói kereslettel, az értékesítéssel és a marketinggel kapcsolatosan egyaránt. Ezen kihívások sikeres leereagálása azonban nem garantálja sem az ígéretes jövőt, sem pedig a jövőt általánosan. Ennek oka az, hogy amint átjutunk ezen a világjárványon, egy egészen más világba kerülünk, mint a kitörés előtt tapasztaltunk. [11] Az idő múlásával és a COVID-19 elleni oltás vagy gyógymód megalkotásával is egyre valószínűbbé válik, hogy a világjárvány tartós hatással lesz a gazdaság szerkezetére. Valószínűleg nem minden ágazatot érint majd egyenlő mértékben, de néhányuk minden bizonnyal nehézségekbe ütközik, vagy akár tartós hatásokat fog tapasztalni, amelyek a szokások, preferenciák és technológiák megváltozásában lesz látható. [10, 15]

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] ADÓ. *Nagyot ütött a vírus a magyar gazdaságon*. 2020. Wolters Kluwer. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://ado.hu/cegvilag/nagyot-utott-a-virus-a-magyar-gazdasagon/>
- [2] BAGÓ, J. *Járvány és munka*. 2020. Új Munkaügyi Szemle. I. ÉVFOLYAM 2020 / 3. SZÁM
- [3] BALDWIN, R., TOMIURA, E. *Thinking ahead about the trade impact of COVID-19*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://voxeu.org/content/economics-time-covid-19>
- [4] BARTIK, A., BERTRAND, M., LIN, F., ROTHSTEIN, J., UNRATH, M. *Measuring the Labor Market at the Onset of the COVID-19 Crisis*. University of Chicago, Becker

- Friedman Institute for Economics Working Paper, (2020-83).
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3633053>
- [5] BARUA, S. *Understanding Coronanomics: The economic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic*. 2020. SSRN Electronic Journal <https://doi.org/10/ggq92n>
- [6] ČESKÝ ŠTATISTICKÝ ÚRAD. *Koronavirus zasadil ekonomice tvrdou ránu*. 2020.. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.czso.cz/csu/czso/koronavirus-zasadil-ekonomice-tvrdou-ranu>
- [7] CORONAVIRUS AND THE LABOR MARKET. *What this means for business?* 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.stopthetraffic.org/coronavirus-labour-market-means-business>
- [8] CRAVEN, M., MYSORE, M. SINGHAL, S. SMIT, S., WILSON. *COVID-19: Implications for business*. March 2020, Executive Briefing
- [9] CSIZMADIA P., ILLÉSY M. *A nagy leállás: a magyar munkahelyek közel fele került veszélybe*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: https://szociologia.tk.mta.hu/uploads/files/Csizmadia-Illessy_A_virus_es_a_munka-F.pdf
- [10] DIAS, M. C., JOYCE, R., POSTEL-VINAY, F., & XU, X. *The challenges for labour market policy during the Covid-19 pandemic*. 2020. Fiscal Studies. 1-9. <https://doi.org/10.1111/1475-5890.12233>
- [11] DONTU, N., GUSTAFSSON, A. *Effects of COVID-19 on business and research*. 2020. Journal of Business Research, 117, 284. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.008>
- [12] EUROPEAN COMMISSION. *Recovery plan for Europe*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en
- [13] EUROSTAT. *GDP down by 12.1% and employment down by 2.8% in the euro area*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10545332/2-14082020-AP-EN.pdf/7f30c3cf-b2c9-98ad-3451-17fed0230b57>
- [14] EUROSTAT. *Unemployment statistics*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Unemployment_statistics
- [15] HARARI, Y. N. *The world after coronavirus*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75#>
- [16] KAPICKA, M., RUPERT, P. *Labor markets during pandemics*. 2020. UC Santa Barbara. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: http://www.covid-19-research-conduit.org/wp-content/uploads/2020/04/Kapi%C4%8Dka_Rupert_Epidemics_latest.pdf
- [17] KELLY, J. (2020). *The Coronavirus Effect: Here Are The Jobs That Will Be Added And Lost*. Forbes. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.forbes.com/sites/jackkelly/2020/03/19/the-coronavirus-effect-here-are-the-jobs-that-will-be-added-and-lost/#6048ea4b2a1c>
- [18] KORCSMÁROS, E. *Költségátékony foglalkoztatási formák?!*. (2019). In: Annales Tomus XI : A (köz) pénzügyi kultúra - nemzeti és határon túli kutatási eredmények: A (köz) pénzügyi kultúra - nemzeti és határon túli kutatási eredmények. Németh Erzsébet. Budapest: Budapesti Metropolisz Egyetem, 2019, P. 115-124.
- [19] KORCSMÁROS, E. *Malé a stredné podniky z pohľadu foriem zamestnanosti na Slovensku*. (2018) Verejná správa a regionálny rozvoj = Public administration and regional development : vedecký časopis Vysoké školy ekonómie a manažmentu

- verejnej správy v Bratislave : Ekológia a manažment. = Public administration and regional development Roč. 14, č. 2 (2018), s. 80-88. ISSN 1337-2955
- [20] KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL. Munkanélküliség gyorstájékoztató. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun2003.html?fbclid=IwAR1a7n1wsURk3Zblm-LETnmGt_a2fjOnMnAaoteyGKn-OHudq2SOH2cM70
- [21] MADÁR, I. *Hoz-e a koronavírus gazdasági válságot?*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200302/hoz-e-a-koronavirus-gazdasagi-valsagot-417659>
- [22] MNB. *Az MNB koronavírus gazdasági hatásait vizsgáló felmérésének eredményei*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2020-evi-sajtokozlemenyek/az-mnb-koronavirus-jarvany-gazdasagi-hatasait-vizsgalo-vallalati-felmeresenek-eredmenyei>
- [23] MONTENOVO, L., JIANG, X., ROJAS, F. L., SCHMUTTE, I. M., SIMON, K. I., WEINBERG, B. A., WING, C. *Determinants of disparities in covid-19 job losses* (No. w27132). National Bureau of Economic Research. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.nber.org/papers/w27132.pdf>
- [24] PÉNZCENTRUM. *McKinsey: így fertőzi meg a gazdaságot a koronavírus - itt vannak a forgatókönyvek*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.penzcentrum.hu/otthon/mckinsey-igy-fertozi-meg-a-gazdasagot-a-koronavirus-itt-vannak-a-forgatokonyvek.1091066.html>
- [25] POÓR, J., ANTALIK, I., ENGLE, D. ALLEN. *Labor shortages and labor retention in key positions in Hungary and other CEE countries 2017-2018*. Research monograph, J. Selye University, Komárno, 2019.
- [26] POÓR, J., VINOGRADOV, S., TÖZSÉR Gy., ANTALIK I., HORBULÁK Zs., JUHÁSZ T., KOVÁCS I., NÉMETHY K., MACHOVÁ R. *Atypical Forms of Employment on Hungarian-Slovakian Border Areas in Light of Empirical Researches*. Acta Polytechnica Hungarica, 14 (7), 123-141, 2017 <https://doi.org/10.12700/aph.14.7.2017.7.8>
- [27] POULIAKAS, K., BRANKA, J. *EU Jobs at Highest Risk of COVID-19 Social Distancing: Will the Pandemic Exacerbate Labour Market Divide?*. 2020. IZA Discussion Paper No. 13281, [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3608530>
- [28] PORTFOLIO. *Ez a koronavírus 5 legsúlyosabb gazdasági hatása Magyarországon és Európában*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/ez-a-koronavirus-5-legsulyosabb-gazdasagi-hatasa-magyarorszagon-es-europaban-421110>
- [29] SMIT, S., HIRT, M. BUEHLER, K., LUND, S., GREENBERG, E., GOVINDAJARAN, A. *Safeguarding our lives and our livelihoods: The imperative of our time*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/safeguarding-our-lives-and-our-livelihoods-the-imperative-of-our-time>
- [30] SZIJÁRTÓ, N. *Az Európai Unió gazdasága és a koronavírus (COVID-19): Az Európai Bizottság útkeresése*. Kihívások 236. Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézet
- [31] TÁRKI. *A koronavírus-járvány gazdasági és társadalmi következményei*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://tarki.hu/index.php/koronavirus-jarvany-gazdasagi-es-tarsadalmi-kovetkezmenyei>
- [32] TILLES, D. *World Bank: Polish economy more resistant to virus than others in region and could even benefit*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető:

- <https://notesfrompoland.com/2020/06/12/world-bank-polish-economy-more-resistant-to-virus-than-others-in-region-and-could-even-benefit/>
- [33] TOKIC, D. *Long-term consequences of the 2020 coronavirus pandemics: Historical global-macro context*. 2020. Journal of Corporate Accounting and Finance. <https://doi.org/10.1002/jcaf.22448>
- [34] WORLD BANK. *The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>
- [35] WORLD HEALTH ORGANIZATION. *COVID 19 strategy update*. 2020. [online]. [cit. 2020.08.13]. Interneten elérhető: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2020/06/08/the-global-economic-outlook-during-the-covid-19-pandemic-a-changed-world>
- [36] ZÁDORI, I., NEMESKÉRI ZS., SZABÓ SZ. *Deglobalizáció vagy reglobalizáció? Munkaerőpiac a vírus előtt, alatt és után*. 2020. Új Munkaügyi Szemle, 1(3), 2-13.